

Nr 155.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.; given Stockholms slott den 6 mars 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o—14:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

K. G. Ewerlöf.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, EWERLÖF.

Statsrådet Ewerlöf anmäler uppkomna frågor om pension åt i det följande angivna personer och erinrar därvid till en början om vad i fråga om grunderna för bestämmande av pensionsbeloppen anförts vid anmälan inför Kungl. Maj:t av propositionen nr 65 till innevarande års riksdag; och anför föredraganden vidare:

1:o.

Förra kanslibiträdet å Torna och Bara domsagas kansli Clara Marla Möller. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Möller är född den 28 januari 1868 och således 74 år gammal; att hon under åren 1895—1913 varit anställd vid Rönnebergs, Onsjö och Harjagers domsagas kansli, varvid hon intill utgången av år 1898 utfört ren-

skrivningsarbete i hemmet och under tiden därefter haft att ombesörja uppsättning av lagfarts- och inteckningsprotokoll samt gravationsbevis ävensom att verkställa all införing i fastighetsböckerna;

att hon under tiden 1 januari 1914—31 mars 1917 innehaft anställning vid rådhusrätten i Landskrona samt därjämte utfört vissa göromål å kronouppbördskontoret;

att hon under tiden 1 april 1917—22 april 1939 varit anställd såsom icke rättsbildat biträde (kanslibitträde) å Torna och Bara domsagas kansli i Lund, under vilken anställning hon självständigt verkställt all fastighetsbokföring och uppsatt nästan alla gravationsbevis, verkställt utdrag från fastighetsböckerna, i stor utsträckning deltagit i arbetet med jordregister och fastighetsregister, verkställt anteckningar i förmynderskapsböckerna samt stundom vid förefallande behov biträtt vid andra expeditionsgöromål;

att Möllers månadsavlönning under sist omnämnda anställning till en början utgjort 100 kronor men sedermera successivt höjts och sedan omkring år 1923 uppgått till 300 kronor;

att till pensionsförsäkring för henne jämlikt kungörelsen den 20 maj 1927 (nr 179) med vissa föreskrifter angående de vid domsagornas kanslier anställda icke rättsbildade biträden under åren 1928—1937 av vederbörande häradshövding till pensionsstyrelsen inbetalats 100 kronor för år räknat;

att hon på grund av omnämnda pensionsförsäkring från och med den 1 maj 1937 uppbär en årlig pension av 156 kronor 13 öre, vilket belopp från och med den 1 januari 1942 höjts till 157 kronor 20 öre;

samt att hon äger ett kapital på omkring 11,000 kronor.

Möller har hos Kungl. Maj:t anhållit att — utöver henne från pensionsstyrelsen tillkommande pension på grund av inbetalningar enligt kungörelsen den 20 maj 1927 (nr 179) — komma i åtnjutande av pension av statsmedel med belopp, som kunde anses skäligt.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har i ett den 9 december 1941 avgivet utlåtande anfört, bland annat, följande:

Vid bedömande av frågan om skäligt pensionsbelopp åt Möller torde lämpligen jämförelse böra ske med pensionen för statliga befattningshavare i motsvarande löneställning. Möller har enligt kungörelsen den 20 maj 1927 varit tillförsäkrad lön ej understigande den i löneklass 1 av löneplanen B i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. Denna lön utgör i ortsgrupp E, till vilken Landskrona hör, 1,764 kronor jämte dyrtidstillägg och i ortsgrupp D, till vilken Lund hör, 1,698 kronor jämte dyrtidstillägg såsom nyreglerat verk. Hennes löneförmåner har dock alltsedan 1920-talets början uppgått till och tidvis ej oväsentligt överstigit nämnda lön. Jämförelsen torde på grund härav lämpligen avse befattningshavare i lönegraden B 1 omfattande löneklasserna 1—5 i ovannämnda avlöningsreglemente. Pensionsunderlaget för befattningshavare i denna lönegrad utgör enligt civila tjänstepensionsreglementet 1,320 kronor jämte dyrtidstillägg och kristillägg för närvarande 436 kronor 80 öre eller tillhoppa 1,756 kronor 80 öre. Med hänsyn därtill att Möller under anställningstiden icke behövt vidkännas pensionsavdrag läser emellertid vid bestämmande av pensionsbeloppen viss reducering böra ske i förhållande till pensionen för befattningshavare

i nämnda lönegrad. Med beaktande av nu anförda synpunkter borde hennes pension skäligen kunna bestämmas till ett årligt belopp av 1,500 kronor, inberäknat vad hon äger uppbära på grund av den frivilliga pensionsförsäkringen som häradsförordningen jämlikt förenämnda kungörelse haft att ombesörja.

Statskontoret har tillstyrkt utverkande av tilläggs pension åt Möller till belopp av 300 kronor för år, varå dyrtidstillägg ej borde utgå, och därvid anført i huvudsak följande:

Under återopande av 1941 års riksdags beslut i fråga om pension åt förra kanslibiträden å Södra Åsbo och Bjäre domsagas kansli Göta Holmgren och Olga Holmgren (prop. nr 124, p. 1; bankoutsk. utl. nr 29, p. 1; riksd. skr. nr 163) finner sig statskontoret böra tillstyrka, att Möller, vilken under en sammanlagd tid av omkring 40 år varit anställd såsom icke rättsbildat biträde vid domsagokanslier, av statsmedel beredes tillägg till den pension, som tillkommer henne på grund av den hos pensionsstyrelsen jämlikt kungörelsen den 20 maj 1927 (nr 179) tagna pensionsförsäkringen.

I likhet med vad som skett i berörda fall torde den ifrågavarande pensionsförbättringen böra fastställas till att ungefärligen motsvara det ytterligare pensionsbelopp, som skulle hava tillkommit Möller, därest en anslutning till pensionsstyrelsens frivilliga pensionsförsäkring gällt under en tid av trettio år. Enligt från pensionsstyrelsen erhållna uppgifter skulle med nu tillämpade försäkringsform — försäkring utan avgiftsåterbetalning vid dödsfall och med en årlig avgiftsinbetalning av 100 kronor — samt under förutsättning att försäkringsvillkor och tariffsatser förbli oförändrade under hela inbetalningstiden, årspensionen med avgiftsinbetalning under trettio år intill 65 års ålder komma att uppgå till 437 kronor 55 öre. Då den Möller på grund av pensionsförsäkringen tillkommande pensionen uppgår till 156 kronor 13 öre för år (fr. o. m. den 1 januari 1942: 157 kronor 20 öre), synes den årliga tilläggs pensionen med lämplig avrundning böra bestämmas till 300 kronor, varå dyrtidstillägg icke må utgå.

Såsom i propositionen nr 124 till 1941 års riksdag framhållits, torde pensionstillskott av statsmedel efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall böra beviljas icke rättsbildade domsagobiträden, vilkas pensionsförhållanden blivit reglerade under statens medverkan enligt de i kungörelsen den 20 maj 1927 (nr 179) meddelade bestämmelserna men som på grund av sin ålder vid dessa bestämmelsers ikraftträdande blivit berättigade till allenast avsevärt reducerad pension. I anslutning till de i propositionen angivna pensioneringsgrunderna vill jag förorda, att förslag förelägges riksdagen om beredande åt Möller av någon pension av statsmedel. Mot det av statskontoret i sådant hänseende föreslagna beloppet, 300 kronor, har jag ej funnit något att erinra. Å pensionen, som synes böra bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., bör dyrtidstillägg icke få åtnjutas.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra kanslibiträdet å Torna och Bara domsagas kansli Clara Maria Möller må, räknat från och med den 1 maj 1939, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 300 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

2:o.

Förra kanslibiträdet å Hallands södra domsagas kansli Viola Dalberg.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Dalberg är född den 20 januari 1877 och således 65 år gammal;

att hon efter avlagd examen vid småskoleseminariet i Halmstad under åren 1896—1898 tjänstgjort såsom biträdande lärarinna vid folkskola eller innehaft vikariat vid småskola sammanlagt något mer än 1½ läsår;

att hon därefter varit anställd såsom icke rättsbildat biträde (kanslibiträde) å Hallands södra domsagas kansli i Halmstad under tiden från 1899 till den 1 juli 1941 eller alltså under mer än 41 år;

att hon under denna anställning verkställt utskrifter och utfört andra renskrivningsgöromål ävensom biträtt med uppsättande av vissa protokoll;

att hon uppburit ersättning med växlande belopp men från och med år 1927 åtnjutit fast lön med 2,000 kronor för år;

att till pensionsförsäkring för henne till pensionsstyrelsen inbetalats *dels* jämlikt kungörelsen den 20 maj 1927 (nr 179) med vissa föreskrifter angående de vid domsagornas kanslier anställda icke rättsbildade biträden av vederbörande häradshövding under tiden 1928—1940 ett belopp av 100 kronor för år, *dels ock* av henne själv under ett vart av åren 1928—1937 och 1940 150 kronor samt åren 1938 och 1939 50 respektive 75 kronor;

att Dalberg på grund av nämnda pensionsförsäkring från och med den 1 juli 1941 uppbär en årlig pension av 386 kronor 40 öre, varav 164 kronor 81 öre, enligt vad pensionsstyrelsen upplyst, motsvarar vad som skulle utgått, därest endast obligatorisk pensionsavgift av 100 kronor erlagts;

samt att Dalberg, som jämte en syster är ägare till en mindre, till 17,000 kronor taxerad bostadsfastighet, äger ett kapital av 7,000 kronor.

Dalberg har hos Kungl. Maj:t anhållit att — utöver henne från pensionsstyrelsen tillkommande pension på grund av inbetalningar enligt kungörelsen den 20 maj 1927 — komma i åtnjutande av pension av statsmedel med belopp, som kunde anses skäligt.

Göta hovrätt har tillstyrkt framställningen.

Statskontoret har — under erinran om 1941 års riksdags beslut rörande pensionsförbättring åt två icke rättsbildade domsagobiträden (prop. nr 124, p. 1; bankoutsk. utl. nr 29, p. 1; riksd. skr. nr 163) — funnit sig böra tillstyrka beredande av tilläggs pension åt Dalberg med ett belopp av 240 kronor för år, varå dyrtidstillägg ej borde utgå. Ämbetsverket har härvid bland annat anfört följande:

I anslutning till vad statskontoret i utlåtande i nyssberörda ärende föreslagit, får ämbetsverket förorda, att den sökanden tillkommande pensionsförbättring begränsas till att ungefärligen motsvara det ytterligare pensionsbelopp, som, utöver den å de obligatoriska årsavgifterna grundade pensionen, skulle hava tillkommit henne, därest den frivilliga pensionsförsäkringen för henne gällt under en tid av 30 år, och under sagda tid för hennes räkning inbetalats en årlig avgift av 100 kronor.

Enligt de tabeller, som bilagts »1938 års meddelande angående kungl. pensionsstyrelsens frivilliga försäkring» skulle vid en försäkring med avgifts-återbetalning vid dödsfall — vilken försäkringsform, enligt under hand lämnad uppgift från pensionsstyrelsen, anlitas i nu förevarande fall — under förutsättning att dåvarande försäkringsvillkor och tariffsatser förbliva oförändrade under hela inbetalningstiden, årspensionen för 100 kronors årlig avgift, erlagd under 30 år intill 65 årsaldern, uppgå till 375 kronor 72 öre. Statskontoret får föreslå, att nämnda belopp, lämpligen avrundat uppåt till 400 kronor, lägges till grund för bestämmande av den statliga pensionsförbättringen. Till sökanden torde således böra utverkas en tilläggs pension av statsmedel med (400 — 164 =) 236 kronor, avrundad till närmast högre med 12 jämnt delbara tal eller 240 kronor, å vilket belopp dyrtidstillägg icke synes böra utgå.

Under åberopande av vad jag ovan under punkt 1:o anfört rörande de icke rättsbildade domsagobiträdenas pensionering, vill jag förorda, att förslag förelägges riksdagen om beredande av pension åt Dalberg från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet, 240 kronor, har icke givit mig anledning till erinran. Å pensionen bör dyrtidstillägg icke utgå. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra kanslibiträdet å Hallands södra domsagas kansli Viola Dalberg må, räknat från och med den 1 juli 1941, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 240 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

3:o.

Extra tjänstemannen hos marinförvaltningen Agnes Marie Alexandrine (Mary) Tegnér, född Procopé. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Tegnér är född den 15 april 1880 och således 61 år gammal;

att hon under tiden 1 november 1919—31 juli 1920 varit anställd såsom skrivbiträde och kassabokföreska hos statens industrikommission;

att hon varit anställd hos marinförvaltningen såsom vikarie för en befattningshavare å bokslutskontoret under tiden 25 maj—31 augusti 1926 och såsom extra befattningshavare sedan den 27 maj 1927, vilken anställning beräknas upphöra den 30 april 1942;

att hennes dagliga tjänstgöringstid omfattat 7 timmar;

samt att hon från och med den 1 januari 1938 åtnjutit lön såsom extra tjänsteman i 7 lönegraden med placering från och med sistnämnda dag i 4 löneklassen samt från och med den 1 januari 1941 i 5 löneklassen.

Marinförvaltningen har — under åberopande av 1937 års riksdags beslut om pension åt skrivbiträdet hos domkapitlet i Visby Anna Maria Vilhelmina Johansson (prop. nr 259, p. 12; bankouts. utl. nr 35, p. 18; riksd. skr. nr

245) — hemställt om utverkande av pension åt Tegnér med 660 kronor för år och därvid beträffande beräkningen av pensionsbeloppet anført i huvudsak följande:

I löneavseende är Tegnér närmast att jämställa med extra ordinarie befattningshavare i 5 lönegraden vid allmänna civilförvaltningen. Med utgångspunkt från pensionsunderlaget för kvinnlig dylik befattningshavare, 1,476 kronor, vilket belopp torde böra reduceras med 10 procent, motsvarande icke erlagda pensionsavgifter, finner marinförvaltningen den årliga pensionen för Tegnér, vilken synes kunna åberopa en anställningstid i statens tjänst av över 15 år, kunna föreslås till $\frac{15}{30}$ av sålunda uppkommet belopp eller till 666 kronor, vilket belopp — för att vara jämnt delbart med tolv — bör avrundas till 660 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt utverkande av en årlig pension åt Tegnér till belopp av 600 kronor för år och därvid anført, bland annat, följande:

Enligt vad marinförvaltningen uppgivit, har Tegnér vid den tidpunkt, då hon uppnådde 60 års ålder, åtnjutit lön såsom extra tjänsteman i 7 lönegraden, lägsta löneklassen (4:e). Motsvarande lön å A-ort i de före den 1 juli 1939 för civilförvaltningen gällande allmänna löneplanerna — till vilka de i civila tjänstepensionsreglementet fastställda pensionsunderlagen äro anknutna — utgör 1,860 kronor. Med en beräknad anställningstid av 15 år skulle pensionen för Tegnér komma att utgöra ($\frac{2}{3} \times 1,860 = 1,240$; $1,240 - 10$ procent härav = 1,116; $\frac{15}{30} \times 1,116 =$) i avrundat tal 564 kronor. Från denna utgångspunkt kan statskontoret icke undgå att finna det av marinförvaltningen föreslagna årsbeloppet, 660 kronor, väl högt. Statskontoret anser för sin del, att pensionen för Tegnér under nära anpassning till ovan tillämpade beräkningsgrunder icke bör bestämmas till högre belopp än 600 kronor för år räknat.

I likhet med myndigheterna anser jag mig kunna förorda, att pension utverkas åt Tegnér. Pensionen synes mig skäligen böra fastställas till det av statskontoret föreslagna beloppet, 600 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra tjänstemannen hos marinförvaltningen Agnes Marie Alexandrine (Mary) Tegnér, född Procopé, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

4:o.

Förre förmannen vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona Axel Efraim Petersson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Petersson är född den 2 december 1876 och således 65 år gammal;

att han varit anställd såsom extra förman vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona under tiden 30 september 1903—30 november 1907 och såsom ordinarie förman vid nämnda anstalt under tiden 1 december 1907—30 juni 1941;

att han från och med den 1 juli 1941 efter avgång från tjänsten åtnjuter pension jämlikt bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet med 1,716 kronor för år, motsvarande hel pension i den av honom tidigare innehavda befattningen (lönegraden A 6);

att han i januari 1931 under tjänstutövning blivit utsatt för misshandel, som enligt läkarintyg medfört en för framtiden bestående knäskada;

att riksförsäkringsanstalten ansett, att skadan sannolikt till övervägande del förorsakats av det ifrågavarande olycksfallet samt att densamma varit av beskaffenhet att, därest framställning därom gjorts inom föreskriven tid, medföra ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen i form av livränta till Petersson med 191 kronor 34 öre för år;

samt att tvångsarbetsanstaltens föreståndare på grund av ovetenhet om gällande föreskrifter försummat anmäla olycksfallet till riksförsäkringsanstalten.

Hos Kungl. Maj:t har Petersson gjort framställning i syfte att — utöver den pension, vartill han författningsenligt är berättigad — komma i åtnjutande av tilläggspension i anledning av olycksfallet.

Styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona har hemställt, att ett årligt understöd måtte utverkas åt Petersson till ett belopp av 400 kronor jämte dyrtidstillägg.

Statskontoret har under erinran, att statsmakterna i tidigare fall medgivit, att ersättning för i tjänsten ådragen skada finge utgå vid sidan av den vederbörande tillkommande pensionen — t. ex. 1929 års riksdags beslut rörande tilläggspension åt förre vaktkonstapeln S. Bengtsson Lilja (prop. nr 8, p. 1; bankoutsk. utl. nr 24, p. 26; riksd. skr. nr 215, p. 22) — icke velat motsätta sig, att åt Petersson utverkades ett visst årligt understöd utöver den honom beviljade pensionen. Ersättningen syntes därvid böra bestämmas till samma belopp som den livränta, vilken, enligt vad riksförsäkringsanstalten meddelat, skulle hava utgått jämlikt olycksfallsförsäkringslagen, eller sålunda till 191 kronor 34 öre för år utan dyrtidstillägg, vilket belopp för vinnande av delbarhet med tolv lämpligen borde avrundas till 192 kronor.

Även jag anser mig böra förorda, att åt Petersson utverkas ersättning av statsmedel — utöver honom redan tillerkänd författningsenlig pension — för den honom under tjänstutövning genom misshandel åsamkade skadan, för vilken han på grund av vederbörande myndighets underlåtenhet att inom behörig tid verkställa anmälan till riksförsäkringsanstalten icke erhållit gottgörelse jämlikt olycksfallsförsäkringslagen. Ersättningen synes mig böra utgå i form av tilläggspension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., och anser jag mig kunna förorda det av statskontoret föreslagna beloppet, 192 kronor för år, varå dyrtidstillägg ej bör utgå. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre förmannen vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona Axel Efraim Petersson må, räknat från och med den

1 juli 1941, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggs-pension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. till belopp av 192 kronor för år, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

5:o.

Förra föreståndarinnan vid Allarps skolhem Freja Matilda Johansson Håvard. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Håvard är född den 23 februari 1883 och således 59 år gammal;

att hon från och med höstterminen 1904 till och med höstterminen 1915, med vars utgång hon avgått från då innehavd ordinarie tjänst, tjänstgjort såsom vikarierande, extra ordinarie eller ordinarie folkskollärlarinna;

att hon efter tjänstgöring höstterminen 1917 såsom vikarierande folkskollärlarinna från och med den 1 januari 1918 intill utgången av år 1937 innehaft anställning såsom föreståndarinna vid Malmö stads skyddshem för flickor å Allarp;

att hon, sedan nämnda skyddshems verksamhet från och med den 1 januari 1938 övertagits av staten, tjänstgjort såsom föreståndarinna vid Allarps skolhem intill utgången av år 1940, då verksamheten därstädes nedlagts;

att hon efter avgången från föreståndarinnebefattningen — med undantag av ett 3 månaders vikariat såsom husmor och biträdande lärarinna vid skolhemmet Östra Spång — icke kunnat beredas någon anställning inom skyddshemsorganisationen;

att Håvard under budgetåren 1935/36 och 1936/37 samt sista halvåret 1937 av skyddshemmets dåvarande huvudman, Malmö stad, åtnjutit en årlig lön av omkring 3,900 kronor jämte visst rörligt tillägg och fri bostad;

att Kungl. Maj:t för första halvåret 1938 ställt ett belopp av omkring 2,200 kronor till skyddshemsstyrelsens förfogande för avlöning åt skolhemmets föreståndarinna, som jämväl skulle åtnjuta fri bostad och kost;

att Håvard från och med den 1 juli 1938 intill utgången av år 1940 innehaft befattning såsom extra ordinarie föreståndarinna i 19 lönegraden, med placering i 21 löneklassen intill den 1 juli 1939 samt därefter i 22 löneklassen;

att hon, som från och med den 1 juli 1904 i egenskap av extra ordinarie folkskollärlarinna åtnjutit pensionsrätt enligt reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt samt från och med den 1 januari 1909 såsom ordinarie folkskollärlarinna enligt reglementet för folkskolläraernas pensionsinrättning, av Malmö stad varit tillförsäkrad pensionsrätt i statens pensionsanstalt, därvid hon, om hon kvarstätt i sin befattning i stadens tjänst till inträdet i pensionsåldern den 23 februari 1943, av pensionsanstalten skulle ha tillerkänts en årlig tjänstepension å 2,631 kronor 25 öre;

samt att hon, därest den statliga verksamheten å Allarp ej nedlagts, ägt kvarstå i sin extra ordinarie befattning intill 60 års ålder och då torde en-

ligt civila tjänstepensionsreglementet ha kommit i åtnjutande av hel pension av 3,684 kronor för år.

I skrivelse den 31 augusti 1939 med förslag till anslag för budgetåret 1940/41 föreslog *socialstyrelsen*, att verksamheten vid Allarps skolhem skulle inskränkas från och med den 1 juli 1940, såvida ej dessförinnan nyantagning av elever i större utsträckning ägt rum. Vid en sådan inskränkning borde framhöll styrelsen, föreståndarinnan Freja Håvard från den 1 juli 1940 beredas lön å indragningsstat eller ersättning i annan form, intill dess hon i februari 1943 inträdde i pensionsåldern. Annan anställning inom skyddshemsorganisationen kunde nämligen enligt styrelsens mening icke beredas henne.

I skrivelse den 4 oktober 1939 framhöll sedermera styrelsen, att Håvard vid indragning av den av henne innehavda tjänsten torde bliva berättigad till ersättning av statsverket, intill dess hon inträdde i pensionsåldern. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat, kunde lön å indragningsstat icke tillerkännas Håvard, emedan hon i statens tjänst icke innehaft ordinarie befattning. Då hon emellertid före statens övertagande av verksamheten under en lång följd av år innehaft ordinarie befattning samt därefter i avvaktan på stabilisering av skyddshemsverksamheten ej kunnat göras till ordinarie, syntes det styrelsen skäligt, att den ersättning som kunde komma att tillerkännas henne måtte avvägas enligt de regler, som plägade tillämpas vid fastställande av lön å indragningsstat.

Över socialstyrelsens sistnämnda förslag avgav *statskontoret* utlåtande den 26 januari 1940, därvid ämbetsverket, som icke blivit av i ärendet förebragt utredning övertygat, att möjlighet saknades att bereda Håvard fortsatt anställning vid den statliga skyddshemsverksamheten intill uppnådd pensionsålder, förklarade sig icke i sakens dåvarande läge kunna tillstyrka socialstyrelsens framställning.

I utlåtande den 29 februari 1940 utvecklade *socialstyrelsen* närmare skälen till att Håvard ej kunde beredas annan anställning inom skyddshemsorganisationen.

I *proposition den 8 mars 1940, nr 119*, anmäldes därefter berörda fråga. Föredragande departementschefen ansåg, att ytterligare övervägande borde äga rum rörande möjligheterna att överflytta Håvard till annan befattning. Därest dylik förflyttning icke komme till stånd, syntes Kungl. Maj:t äga att, i den mån så erfordrades, vidtaga åtgärd för utanordnande av lämpligt månatligt belopp i avbidan på slutlig prövning av socialstyrelsens ifrågavarande förslag.

Det sålunda gjorda uttalandet föranledde icke någon erinran från *riksdagens* sida.

I skrivelse den 29 juni 1940 hemställde *socialstyrelsen* på anförda skäl, dels att Kungl. Maj:t måtte fastställa tidpunkten för nedläggandet av Allarps skolhem, förslagsvis med utgången av kalenderåret 1940, dels att lön i vanlig ordning måtte få utbetalas till Håvard under sista halvåret 1940.

I anledning av remiss avgav styrelsen nyssnämnda dag dessutom förnyat utlåtande rörande frågan om överflyttning av Håvard till annan befattning. Efter framhållande av att Håvard fortfarande ej kunde beredas anställning inom skyddshemsorganisationen anförde styrelsen bland annat följande:

Socialstyrelsen anser sig böra erinra om att det vid statens övertagande av skyddshemmen förutsattes, att personalens ställning genom statsövertagandet icke skulle försämrats. Sålunda uttalar sammansatta stats- och andra lagutskottet i sitt utlåtande nr 1 år 1936, att staten gentemot ifrågakvarande befattningshavare skulle åta sig såväl de juridiska som de moraliska förpliktelser, som åvilade skyddshemmens dåvarande huvudmän. Håvard har under ej mindre än nitton år varit ordinarie föreståndarinna vid Malmö stads skyddshem. I denna egenskap var hon tillförsäkrad pension vid 60 års ålder.

På grund av vad nu anförts får socialstyrelsen — under förutsättning att styrelsens framställning om nedläggande den 31 december 1940 av Allarps skolhem vinner Kungl. Maj:ts bifall — föreslå att Håvard beredes ersättning motsvarande lön å indragningsstat från och med den 1 januari 1941 och till dess hon uppnår pensionsålder samt att hon därefter tillerkännes pension motsvarande minst det belopp, hon skulle erhållit, därest hon kvarstått i Malmö stads tjänst, till dess hon uppnått 60 års ålder.

Statskontoret avgav härefter den 30 augusti 1940 utlåtande i ärendet. Ämbetsverket förordade, att Håvard — i betraktande av arten av hennes tidigare anställning i Malmö stads tjänst och jämväl med hänsyn till angelägenheten av att hon bibehölls vid sin pensionsrätt — medgäves kvarstå i tjänst även efter skolhemmets nedläggande såsom extra ordinarie tjänsteman i 19 lönegraden intill uppnåendet av den för henne stadgade pensionsåldern samt att hon under denna tid — i den mån hon icke toges i anspråk för bestridande av annan befattning — tillerkändes ersättning, motsvarande lön å indragningsstat. Vad angick den Håvard efter uppnådd pensionsålder tillkommande pensionen anförde statskontoret bland annat följande:

Då jämlikt gällande bestämmelser Håvard synes vara berättigad att för pension enligt civila tjänstepensionsreglementet tillgodoräkna den anställningstid, varunder hon åtnjutit pensionsrätt, torde hon i sin nya tjänsteställning vid uppnådd pensionsålder inneha mer än för hel pension erforderligt antal tjänstår, i följd varav någon åtgärd i ämnet i detta avseende från Kungl. Maj:ts sida icke synes vara erforderlig.

Redan innan statskontorets sistnämnda utlåtande avgivits hade, med anledning av socialstyrelsens hemställan i ämnet, *Kungl. Maj:t* genom beslut den 12 juli 1940 medgivit, att till Håvard alltjämt finge, så länge verksamheten vid Allarps skolhem upprätthölls, utbetalas lön såsom dittills, dock längst till och med den 31 december 1940.

Den 27 september 1940 förordnade därefter Kungl. Maj:t, att verksamheten vid Allarp skulle nedläggas vid 1940 års utgång.

Genom beslut den 25 oktober 1940 medgav Kungl. Maj:t, att Håvard finge under tiden från och med den 1 januari 1941 tills vidare till och med den 30 juni samma år — i den mån hon icke under denna tid toges i anspråk för bestridande av annan befattning i statens tjänst — uppbära ersättning med

belopp motsvarande den avlöning, som skulle ha tillkommit henne, därest hon alltjämt i sin dåvarande befattning kvarstått såsom tjänsteman i lönegraden Eo 19, löneklassen 22, samt avlöningen utgått enligt ortsgroup A.

I statsverkspropositionen till 1941 års riksdag (femte huvudtiteln, p. 78, sid. 120) förklarade *chefen för socialdepartementet*, att han ämnade föreslå Kungl. Maj:t att förlänga sistberörda beslut att gälla, intill dess Håvard, som finge anses ha avgått från den av henne innehavda befattningen med utgången av år 1940, uppnådde för sagda befattning gällande pensionsålder, 60 år, därvid frågan om pension borde i annat sammanhang underställas riksdagen.

Det sålunda gjorda uttalandet föranledde icke någon erinran från *riksdagens* sida.

I anledning av remiss avgav sedermera *statskontoret* den 28 februari 1941 förnyat utlåtande beträffande frågan om pension åt Håvard, därvid ämbetsverket bland annat anförde:

Freja Johansson Håvard torde få anses ha avgått från den av henne innehavda befattningen såsom föreståndarinna vid Allarps skolhem med utgången av år 1940, således före uppnåendet av den för henne gällande pensionsåldern, 60 år. Då i följd härav Håvard gått förlustig den rätt till pension enligt civila tjänstepensionsreglementet, som hon i sagda befattning innehaft, torde frågan om hennes pensionering böra underställas riksdagen.

Beträffande pensionens storlek synes statskontoret övervägande skäl tala för att Håvard — vilken för närvarande uppbär och intill pensionsåldern torde komma att uppbära ersättning med belopp motsvarande den avlöning, som skulle ha tillkommit henne, därest hon alltjämt kvarstått i befattning såsom tjänsteman i lönegraden Eo 19, löneklassen 22, samt avlöningen därvid utgått enligt ortsgroup A — kommer i åtnjutande av den pension, som enligt civila tjänstepensionsreglementet skulle ha tillkommit henne vid avgång ur tjänst först vid uppnådd pensionsålder. Då, såsom statskontoret framhållit i sitt den 30 augusti 1940 avgivna utlåtande i ämnet, Håvard på grund av tidigare innehav av pensionsberättigande befattningar, torde inneha mer än trettio för pension beräkneliga tjänstår, får ämbetsverket alltså tillstyrka, att Håvard beredes en pension av 3,684 kronor för år, motsvarande hel pension i lönegraden Eo 19. Såsom villkor för pensionens utgående bör emellertid föreskrivas, att Håvard frånträder den henne enligt civila tjänstepensionsreglementet tillkommande rätten till uppskjuten livränta.

Genom beslut den 2 maj 1941 medgav *Kungl. Maj:t*, att Håvard finge tillse vidare från och med budgetåret 1941/42 — i den mån hon icke toges i anspråk för bestridande av annan befattning i statens tjänst — uppbära ersättning enligt de i *Kungl. Maj:ts* beslut i ämnet den 25 oktober 1940 angivna grunderna, dock längst intill dess hon uppnådde 60 år.

Med upphörande av verksamheten vid Allarps skolhem med utgången av år 1940 torde Håvard få anses ha avgått från sin extra ordinarie befattning i lönegrad Eo 19 därstädes. Hon har därigenom gått förlustig rätt till tjänstepension enligt civila tjänstepensionsreglementet och endast blivit berättigad till uppskjuten livränta enligt sagda reglemente. I likhet med statskontoret

anser jag mig emellertid böra tillstyrka, att Håvard beredes pension av statsmedel. Beträffande frågan om pensionens storlek ansluter jag mig till statskontorets uppfattning, att Håvard skäligen bör komma i åtnjutande av pension till samma belopp, som enligt civila tjänstepensionsreglementet skulle ha tillkommit henne vid avgång från föreståndarinetjänsten först vid uppnådd pensionsålder. Med denna utgångspunkt tillstyrker jag, att Håvard tillerkännes en årlig pension av 3,684 kronor, under villkor att hon fransäger sig den rätt till uppskjuten livränta, som hon grundlagt i sin senast innehavda anställning i statens tjänst. Pensionen bör åtnjutas från och med månaden näst efter den, under vilken hon uppnått 60 levnadsår.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra föreståndarinnan vid Allarps skolhem Freja Matilda Johansson Håvard må från och med den 1 mars 1943 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3,684 kronor; dock att såsom villkor för åtnjutande av nämnda pensionsförmån skall gälla, att Håvard frånträder henne tillkommande rätt till uppskjuten livränta.

6:o.

Extra poliskonstapeln, förre gränspolismannen Oscar Adolf Rehnstrand.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rehnstrand är född den 2 februari 1883 och således 59 år gammal;

att han från och med den 12 december 1918 till och med den 30 juni 1935 tjänstgjort såsom extra polisman vid den under denna tid fungerande gränspolisen vid östra landgränsen mot Finland;

att Rehnstrand, som från och med den 1 juli 1935 förordnats att tills vidare uppehålla en konstapelstjänst vid poliskåren i Luleå stad, från sagda tidpunkt intill den 17 mars 1941 tjänstgjort vid statspolisavdelningen i Tornedalen, varefter han varit sjukskriven;

att han genom sina anställningar aldrig förvärvat någon pensionsrätt;

att Rehnstrand i egenskap av gränspolisman från länsstyrelsen i Norrbottens län uppburit en årslön av 2,400 kronor förutom dyrtidstillägg, varefter enligt 12 löneklassen i det för Luleå stads extra och ordinarie befattningshavare gällande tjänste- och avlöningsreglementet för honom gällt en årlig grundlön av 3,950 kronor, vilken lön ökats respektive minskats efter förändringarna i levnadskostnadsindex;

att till Luleå stad efter rekvisition utbetalts statsbidrag med vissa belopp för Rehnstrand;

samt att riksräkenskapsverket genom utslag den 15 december 1941 på anmärkning av verkets revision ålagt vederbörande återbetalningsskyldighet beträffande det sålunda utanordnade statsbidraget.

Enligt för Luleå stad gällande pensionsreglemente tillkommer rätt till pension endast befattningshavare med ordinarie anställning. Pensionsförsäkring skall för ordinarie befattningshavare, som är född efter den 1 juli 1876, ske i Sveriges kommunalanställdas pensionskassa. Den lön, som enligt pensionskassans stadgar skall läggas till grund för beräkning av pensionsunderlaget (anmäld lön), utgör sedan 1941 för ordinarie poliskonstapel, anställd jämlikt gällande tjänste- och avlöningsreglemente för Luleå stads befattningshavare, 85 procent av den för befattningen gällande grundlönen. Pensionsåldern är sedan nyssnämnda tidpunkt bestämd till 57 år och för erhållande av hel tjänstepension (2,347 kronor) fordras 30 tjänstår. Befattningshavaren är skyldig att betala viss del av den årliga pensionsavgiften. Före 1941 utgjorde den anmälda lönen för ordinarie poliskonstapel 2,550 kronor och pensionsåldern var då 62 år. Vid fulla tjänstår utgick hel tjänstepension med 1,813 kronor. Å pensioner från kassan utgå ej dyrtidstillägg.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har med anledning av en av landsfogden i länet gjord framställning hos Kungl. Maj:t hemställt om beredande av en statlig pension åt Rehnstrand. Länsstyrelsen har därvid — med erinran att Rehnstrand vid gränspolisens infogande den 1 juli 1935 i statspolisen uppnått sådan ålder, att han icke kunde beredas ordinarie anställning såsom konstapel vid poliskåren i Luleå stad, vilken skulle tillhandahålla statspolis — framhållit, att det såväl med hänsyn till Rehnstrands ålder som till de kompetensfordringar, som tjänsten ställde, måste anses erforderligt, att ett ombyte på tjänsten icke undanskötes.

Statspolisintendenten har tillstyrkt utverkande av pension åt Rehnstrand till samma belopp, som han varit berättigad åtnjuta, därest han av Luleå stad för hela sin tjänstetid såsom polisman blivit tillförsäkrad pensionsrätt. Med hänsyn till att Rehnstrand ej kunde räkna mer än något över 22 tjänstår syntes pensionen böra bestämmas till i avrundat tal 1,500 kronor för år, varå borde utgå dyrtidstillägg enligt vanliga grunder.

Statskontoret har med hänsyn till omfattningen och arten av den av Rehnstrand innehavda anställningen funnit skäligt, att han komme i åtnjutande av pension. Ämbetsverket har därvid föreslagit, att pensionen måtte bestämmas till 1,200 kronor, å vilket belopp dyrtidstillägg icke syntes böra utgå.

Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna anser jag i likhet med myndigheterna skäligt, att pension av statsmedel utverkas åt Rehnstrand. Pensionsbeloppet synes mig lämpligen kunna beräknas med utgångspunkt från det före år 1941 gällande pensionsunderlaget för poliskonstapel i Luleå eller 1,813 kronor. Efter reduktion med hänsyn till att Rehnstrand endast kan räkna omkring 23 tjänstår och icke erlagt några pensionsavgifter,

torde beloppet skäligen kunna bestämmas till 1,008 kronor för år, vartill bör komma dyrtidstillägg och kristillägg enligt för riksdagspensioner vanliga grunder. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra poliskonstapeln, förre gränspolismannen Oscar Adolf Rehnstrand må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,008 kronor.

7:o.

Förre fjärdingsmannen i Svedvi sockens polisdistrikt Anders Lindberg.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lindberg är född den 7 mars 1878 och således nära 64 år gammal;

att han varit anställd 1 oktober 1901—31 december 1908 såsom poliskonstapel vid Kristianstads poliskår, 1 februari 1909—29 februari 1912 såsom förste konstapel vid Kristianstads läns ridande poliskår, 1 januari 1914—30 oktober 1915 såsom polisman vid Storå järnvägsstation i Lindes socken, Örebro län, 30 oktober 1916—30 juni 1918 såsom förste konstapel vid Västmanlands läns ridande poliskår samt 1 juli 1918—30 juni 1927 såsom polisman vid Tillberga järnvägsstation, varvid han under tiden 1 juli 1918—30 juni 1924 jämväl tjänstgjorde såsom fjärdingsman i Hubbo socken;

att Lindberg, sedan han på grund av att Hubbo, Tillberga och Sevalle socknar i samband med 1925 års polislags genomförande organiserats till ett polisdistrikt och att till ordinarie fjärdingsman i det nya distriktet utnämnts annan person nödgats söka ny anställning, från och med den 1 juli 1927 intill den 1 oktober 1931 tjänstgjort såsom extra polisman inom Snävringe härad i Västmanlands län, varefter han av länsstyrelsen i nämnda län förordnats att vara extra fjärdingsman i Svedvi sockens polisdistrikt;

att han sedermera från och med den 8 januari 1932 till och med den 31 mars 1938, då han avgått med pension, tjänstgjort såsom ordinarie fjärdingsman i sistnämnda polisdistrikt;

att Lindberg sedan den 1 april 1938 är anställd såsom slussvakt vid Strömsholms nya kanalbolag, vilken anställning han till följd av sjukdom torde komma att lämna den 1 april 1942;

att Lindberg, vilkens avlöning under tjänstgöringen i Tillberga i viss utsträckning bestritts av statsmedel, före tillträdet av den ordinarie fjärdingsmannatjänsten i Svedvi sockens polisdistrikt under tiden 1 juli 1927—31 december 1931 av anslaget till polisväsendet i riket uppburit en avlöning av 2,600 kronor för år jämte dyrtidstillägg;

att hans avlöning såsom ordinarie fjärdingsman utgått med 3,100 kronor för år jämte årlig beklädnadsersättning till belopp av 200 kronor;

att han sedan den 1 april 1938 åtnjuter pension från statens pensionsanstalt med 688 kronor 89 öre jämte dyrtids- och kristillägg;
att Lindberg är sjuklig och nästan blind på ena ögat;
samt att Lindbergs hustru på grund av svår sjukdom är urståndsatt att helt sköta hemmet.

Lindberg har, under åberopande av en nära 34-årig tjänstetid inom olika polisdistrikt, hos Kungl. Maj:t hemställt om tillägg å nu utgående pension.

Landsfogden i Västmanlands län har i till länsstyrelsen i nämnda län av-givet utlåtande i ärendet tillstyrkt, att Lindbergs pensionsförmåner måtte bestämmas så som om han i en följd tjänstgjort inom ett och samma polis-distrikt från och med den 30 oktober 1916 till den 1 april 1938 och han därvid åtnjutit en avlöning av 3,100 kronor. Landsfogden har anfört, bland annat, följande:

Den ogynnsamma ställning i pensionshänseende, som uppkommit för Lindberg, lärer i viss mån bero på att han vid nya polislagens ikraftträdande nödgades byta anställning. De polisdistrikt, inom vilka Lindberg varit an-ställd, torde icke vara villiga att lämna honom några pensionsförmåner ut-över dem, vartill han enligt lag är berättigad. För att utjämna missförhållan-det mellan Lindbergs långa tjänstetid och hans pensionsförmåner synes det därför skäligt, att statsverket träder hjälpande emellan och tillerkänner Lind-berg ett något ökat pensionsbelopp. Ett beslut i denna riktning torde icke få anses medföra några prejudicerande verkningar av allvarlig art, enär an-ledning till liknande beslut efter hand måste bortfalla, alldenstund det alle-nast är fråga om att i ömmande fall korrigera vissa ogynnsamma verkningar av den nya polislagens genomförande och bereda sökandena samma förmå-ner, som kommit dem av deras kamrater till del, vilka haft förmånen att vid polislagens ikraftträdande få kvarstanna i sina äldre befattningar. För bifall till ansökningen talar även den omständigheten, att Lindberg under sin anställning som fjärdingsman i Tillberga delvis avlönades av statsmedel. Vidare må framhållas den prekära ekonomiska situation, vari Lindberg snart måste förväntas råka genom sin till följd av blindhet avtagande arbetsför-måga och genom hustruns sjukdom.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har under åberopande av vad landsfog-den i länet i ärendet anfört och med framhållande av, att Lindbergs ogynn-samma ställning i pensionshänseende berodde på omständigheter, över vilka han själv icke kunnat råda, tillstyrkt bifall till Lindbergs framställning på sätt av landsfogden föreslagits.

Statens pensionsanstalt, som ej velat motsätta sig framställning till riks-dagen om någon pensionsförbättring åt Lindberg, har anfört:

Den fjärdingsmansbefattning i Svedvi polisdistrikt, för vilken Lindberg sedan den 1 april 1938 åtnjuter pension från pensionsanstalten, förenades med pensionsrätt i anstalten från och med år 1933 enligt beslut av pensions-anstalten den 7 augusti samma år. Därvid tillerkändes Lindberg rätt till retro-aktiv tjänstårsberäkning i den utsträckning, som reglementet för pensions-anstalten medgav, eller för tiden 1 juli 1927—31 december 1932, under vilken tid han tjänstgjort som polisman inom nämnda polisdistrikt. Vid sin avgång från ifrågavarande befattning den 31 mars 1938 ägde han sålunda att för

pension tillgodoräkna 10 hela tjänstår. På grund härav fastställdes hans pension av pensionsanstalten till 688: 89 kronor eller $\frac{10}{30}$ av det för befattningen fastställda tjänstepensionsunderlaget, 2,066: 67 kronor.

Innan Lindberg från och med den 1 juli 1927 anställdes i förenämnda polisdistrikt, hade han, efter nära 14 års tjänstgöring åren 1901—1918 i olika befattningar vid polisväsendet, under tiden 1 juli 1918—30 juni 1927 eller under 9 år tjänstgjort i befattning såsom polis- och fjärdingsman i Hubbo och Tillberga socknar. I samband med polislagens genomförande för bl. a. nämnda socknar, blev hans befattning indragen. I det nybildade polisdistrikt, varit berörda socknar ingingo, inrättades allenast en ordinarie fjärdingsmansbefattning. Till innehavare av denna befattning förordnades emellertid annan inom polisdistriktets område tjänstgörande polisman än Lindberg. Denne nodgades därför söka annan befattning.

Darest Lindberg erhållit förenämnda nyinrättade befattning, torde för honom hava fastställts rätt till retroaktiv tjänstårsberäkning jämväl för tiden 1 juli 1918—30 juni 1927. Han skulle då vid avgång den 31 mars 1938 ägt räkna 19 hela tjänstår för pension. Hade han ägt rätt till sådan retroaktiv tjänstårsberäkning för pension å sin befattning i Svedvi polisdistrikt, skulle hans pension ökas med $\frac{9}{30} \times 2,066: 67 = 620$ kronor för det fall, att full engångsavgift för den retroaktiva tjänstårsberäkningen erlagts, och med 480 kronor, om han icke erlagt den på honom själv belöpande, per den 1 juli 1942 till 2,092 kronor uppgående andelen av sagda avgift. Av sistnämnda pensionsökning belöper 207 kronor på statens andel i den engångsavgift, som skulle utgått för ifrågakvarande retroaktiva tjänstårsberäkning.

Den ogynnsamma ställning i pensionshänseende, i vilken Lindberg blivit försatt, har otvivelaktigt förorsakats av förhållanden, över vilka han själv icke kunnat råda. Att enbart av sådan anledning bereda befattningshavare vid polisväsendet högre pension än den författningsenliga måste emellertid vara ägnat att ingiva betänkligheter. Rätten till retroaktiv tjänstårsberäkning för till statens pensionsanstalt ansluten befattningshavare vid polisväsendet, som innehaft anställning vid polislagens ikraftträdande för vederbörande polisdistrikt, har generellt reglerats genom kungörelse den 6 juni 1925 (nr 173), vilken i fråga om före lagens ikraftträdande innehavd ordinarie befattning såsom polisman endast berättigar befattningshavaren att tillgodoräkna tid, varunder han i en följd innehaft dylik befattning för område, som helt eller delvis ingår i vederbörande polisdistrikt. Huruvida ett avsteg i detta fall från nämnda regler med hänsyn till föreliggande förhållanden kan ske utan vittgående konsekvenser är icke möjligt för pensionsanstalten att tillförlitligt bedöma. Av utredningen i handlagda ärenden angående retroaktiv tjänstårsberäkning för polismän, vilka erhållit delaktighet i pensionsanstalten, har emellertid anstalten bibragts det intrycket, att övergång till pensionsberättigande befattning i samband med polislagens ikraftträdande i det övervägande antalet fall skett direkt från befattning inom område, som ingår i vederbörande polisdistrikt. Om härmed sammanställas de särskilda förhållanden, som enligt utredningen förelegat i samband med Lindbergs avgång från anställningen inom Hubbo och Tillberga socknar, och de omständigheter av ömmande beskaffenhet, varom i övrigt i ärendet upplysts, är anstalten för sin del närmast benägen att betrakta det föreliggande fallet såsom ett fall av den undantagskaraktär, att ett medgivande av pensionsförbättring ej behöver ingiva större farhågor i konsekvenshänseende.

Enligt anstaltens mening synes pensionsförbättring lämpligen kunna beredas i form av en från och med den 1 juli 1942 utgående årlig tilläggspension av 480 kronor, motsvarande det belopp, varmed Lindbergs pension skul-

le ökats, därest han erhållit rätt till retroaktiv tjänstårsberäkning enligt § 6 reglementet för pensionsanstalten för tiden 1 juli 1918—30 juni 1927 och icke erlagt på honom belöpande engångsavgift därför.

Statskontoret, som även funnit vissa billighetsskäl tala för en förbättring genom statens medverkan av den Lindberg tillerkände pensionen, har tillstyrkt fyllnadspension till ett belopp av 216 kronor. Ämbetsverket har därvid, bland annat, anfört.

Ett bifall till framställningen, på sätt statens pensionsanstalt förordat, innebär i själva verket att på statsverket skulle överflyttas pensioneringskostnader för en kommunalanställd befattningshavare, för vilka i viss utsträckning vederbörande huvudman har att svara. Å andra sidan har pensionsanstalten upplyst, att det föreliggande fallet syntes vara av den undantagskaraktär, att ett medgivande av pensionsförbättring icke skulle behöva ingiva några större farhågor i konsekvensavseende. Med hänsyn härtill vill statskontoret ej motsätta sig, att framställning i nu angivna syfte göres hos riksdagen men anser sig icke kunna tillstyrka fyllnadspension till större belopp än vad som ungefärligen motsvarar statens andel i den engångsavgift, som skulle hava utgått, därest sökanden kunnat i pensionshänseende tillgodoräkna tiden 1 juli 1918—30 juni 1927, varunder han innehåft anställning såsom polis- och fjärdingsman i Hubbo och Tillberga socknar. Ifrågavarande belopp, som av pensionsanstalten beräknats till 207 kronor, torde dock vid bifall härtill böra jämkas uppåt till närmast med 12 jämmt delbara tal eller således till 216 kronor.

I likhet med de hörda myndigheterna finner jag med hänsyn till de föreliggande omständigheterna starka billighetsskäl tala för en förbättring genom statens medverkan av den till Lindberg författningsenligt utgående pensionen. Jag anser mig kunna förorda, att förslag förelägges riksdagen om beredande åt Lindberg av tilläggspension, vilken på sätt statens pensionsanstalt ifrågasatt skäligen synes böra bestämmas till 480 kronor för år, motsvarande det belopp, varmed Lindbergs pension skulle ökats, därest han erhållit rätt till retroaktiv tjänstårsberäkning enligt § 6 reglementet för statens pensionsanstalt för tiden 1 juli 1918—30 juni 1927 och icke erlagt på honom belöpande engångsavgift därför. Pensionen synes lämpligen böra utgå från och med den 1 juli 1942. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre fjärdingsmannen i Svedvi sockens polisdistrikt Anders Lindberg må från och med den 1 juli 1942 under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggspension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. till belopp av 480 kronor för år.

8:o.

Docenten vid Uppsala universitet Ernst Teodor Andersson Akmar. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Akmar är född den 7 september 1877 och således 64 år gammal;

att han promoverats till filosofie doktor den 31 maj 1904;

att han varit docent i egyptiska språket vid Uppsala universitet under tiden 7 juni 1904—26 oktober 1917 samt från och med den 15 november 1924;

att han tjänstgjort vid Viktoriamuseet för egyptiska fornsaker i Uppsala, såsom e. o. amanuens under tiden 21 december 1901—31 januari 1906 och såsom amanuens under tiden 1 februari 1906—31 december 1917, i vilken sistnämnda egenskap han åtnjutit arvode å 500 kronor för år;

att han tjänstgjort såsom examinerator i egyptologi såväl i filosofie licentiat-examen som i filosofie kandidatexamen;

att han under åren 1907—1909 och under tiden 1 januari 1916—26 oktober 1917 varit innehavare av ett under åttonde huvudtiteln upptaget anslag å 900 kronor till befordrande av vetenskapliga studier icke tillhörande de egentliga examensämnen, under höstterminen 1908 innehaft ett Filéns legat å 500 kronor, under åren 1909—1914 innehaft rörligt docentstipendium å 2,000 kronor samt från och med år 1930 åtnjutit anslag från humanistiska sektionens fond av besparade docentstipendier, från universitetets reservfond eller från särskilda till Kungl. Maj:ts disposition ställda medel, vilka anslag sammanlagt uppgått till 1,250 kronor år 1930, 1,500 kronor vart och ett av åren 1931 och 1932, 1,350 kronor år 1933, 1,700 kronor år 1934, 2,200 kronor år 1935, 2,300 kronor år 1936, och 2,400 kronor för år från och med år 1937;

att med åtnjutandet av nämnda medel varit förenad viss undervisnings-skyldighet;

samt att Akmar från och med år 1925 — med undantag för vårterminen 1926, då han företagit en studieresa till Egypten — meddelat undervisning av vida större omfattning än som ålegat honom eller i regel 4 timmar i veckan under lästerminerna, vilket motsvarar undervisningsskyldigheten för professor.

Kanslern för rikets universitet har — med anledning av en av större akademiska konsistoriet i Uppsala gjord framställning om pension åt Akmar till belopp av 4,000 kronor för år — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte utverka pension åt Akmar att, från och med den dag han efter uppnådda 65 år frånträdde sitt docentförordnande, utgå med belopp, som efter vedertagna grunder prövades skäligt med hänsyn till den långa tid han varit anställd såsom docent.

Större akademiska konsistoriet har i sin framställning åberopat ett av humanistiska sektionen framlagt förslag i ämnet, vari sektionen anfört, bland annat, följande:

Med hänsyn till det allvar, varmed Akmar fullföljer det studium han aldrig upphört att betrakta som sin livsuppgift, i betraktande av hans osparda nit

i universitetets tjänst och hans alltid visade beredvillighet att gå sina för ett sådant ämne ej så fåtaliga elever till handa, och med betonande av att det alltid knappt utmätta vederlag, han åtnjutit för sitt arbete, ej möjliggjort någon form av besparingar, anhåller sektionen, att större akademiska konsistoriet ville göra framställning om beviljande åt Akmar av en årspension av 4,000 kronor, att utgå från den dag, då han frånträder sitt docentförordnande.

Statskontoret har — under erinran, att docenter vid universiteten i vissa tidigare fall beviljats pension av statsmedel, exempelvis docenten S. Linde enligt beslut av 1911 års riksdag (1,500 kronor), docenten E. Petrini enligt beslut av 1921 års riksdag (2,500 kronor) och docenten G. R. Raquette enligt beslut av 1937 års riksdag (2,100 kronor) — tillstyrkt utverkande av pension åt Akmar. Vad beträffade pensionens storlek, ville statskontoret i betraktande av de pensionsbelopp, som utgått i nyssnämnda fall, föreslå ett belopp av 2,500 kronor för år räknat, eller jämkat till närmast högre, med tolv jämnt delbara tal, 2,508 kronor.

Såsom statskontoret i ärendet framhållit, har tidigare i liknande fall pension av statsmedel tillerkänts obefordrade docenter vid universiteten. Med hänsyn härtill anser jag mig i likhet med myndigheterna böra tillstyrka, att pension utverkas åt Akmar, när han efter mer än 30-årig verksamhet såsom docent vid Uppsala universitet frånträder sitt docentförordnande. Beträffande storleken av pensionsbeloppet vill jag erinra, att vid bestämmandet av pension å 2,500 kronor åt docenten E. Petrini vid 1921 års riksdag viss hänsyn torde hava tagits till storleken av då utgående docentstipendier. Däremot synas de av Petrini uppburna inkomsterna under docenttjänstgöringen icke ha tillmätts någon avgörande betydelse vid avvägningen av pensionsbeloppet. Då omständigheterna i det nu föreliggande fallet äro likartade med dem, som förelågo för Petrinis vidkommande, synes mig pensionen till Akmar skäligen kunna fastställas till det av statskontoret föreslagna beloppet, 2,508 kronor för år. Pensionen torde böra utgå från och med månaden näst efter den, då Akmar frånträder sitt docentförordnande. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att docenten vid Uppsala universitet Ernst Teodor Andersson Akmar må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder sitt docentförordnande, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,508 kronor.

9:o.

Extra läraren i manlig slöjd vid folkskoleseminariet i Falun Karl Fredrik Olsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Olsson är född den 19 juli 1876 och således 65 år gammal;

att han sedan höstterminen 1919 i en följd innehaft anställning såsom slöjdlärare vid folkskoleseminariet i Falun, därav såsom extra lärare i manlig slöjd från och med den 25 augusti 1939;

att han av skolöverstyrelsen senast den 26 november 1941 förordnats å sista nämnda befattning under vårterminen 1942;

att Olssons tjänstgöringsskyldighet omfattat i medeltal mer än 17 veckotimmar;

att Olssons avlöning från och med höstterminen 1939 beräknats enligt 13 löneklassen i löneplanen för extra tjänstemän i civila icke-ordinariereglementet och uppgått till — förutom rörligt tillägg och kristillägg — i medeltal omkring 2,640 kronor för år;

samt att Olsson icke innehar annan statstjänst eller för sådan tjänst åtnjuter pension.

Hos Kungl. Maj:t har Olsson anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande den 11 februari 1941 tillstyrkt pension åt Olsson till belopp av 1,200 kronor för år och därvid beträffande beräkningen av pensionsbeloppet i huvudsak anfört följande:

Därest Olsson varit extra ordinarie lärare i manlig slöjd vid folkskoleseminariet, skulle han enligt nu gällande pensionsförfattningar kunna tillgodoräkna något mer än $13\frac{1}{2}$ tjänstår (t. o. m. läsåret 1940/41). För den händelse han såsom extra ordinarie lärare varit placerad i 16 lönegraden, skulle hans pensionsunderlag hava utgjort 3,036 kronor. Hans pension skulle i så fall hava uppgått till $54/120 \times 3,036 = 1,366.20$ kronor eller, jämkat nedåt till närmast med 12 jämnt delbara tal, 1,356 kronor. Vid en tillämpning av äldre pensioneringsgrunder (kungörelsen nr 508/1919) skulle pensionen jämte förhöjningar komma att uppgå till 1,308 kronor. Vid vissa föregående tillfällen, då icke-ordinarie lärare erhållit pension i särskild ordning — t. ex. 1934 års riksdags beslut angående pension åt biträdande teckningsläraren B. H. F. Funck (prop. nr 245, p. 20; bankoutsk. utl. nr 42, p. 36; riksd. skr. nr 278) — har pensionen beräknats i enlighet med bestämmelserna i förenämnda kungörelse nr 508/1919. Dessutom har pensionen reducerats något med hänsyn till att vederbörande icke inbetalt några pensionsavgifter. I anslutning härtill vill överstyrelsen föreslå, att pensionen må utgå med 1,200 kronor.

Statskontoret har i ett den 28 februari 1941 avgivet utlåtande anslutit sig till vad skolöverstyrelsen i ärendet anfört och hemställt.

I likhet med myndigheterna tillstyrker jag, att pension utverkas åt Olsson. Beträffande avvägningen av pensionsbeloppet ansluter jag mig till skolöverstyrelsens förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra läraren i manlig slöjd vid folkskoleseminariet i Falun Karl Fredrik Olsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin

återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbär en årlig pension av 1,200 kronor.

10:o.

Förra städerskan vid högre allmänna läroverket i Falun Hilda Pettersson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Pettersson är född den 1 januari 1878 och således 64 år gammal;

att hon varit anställd såsom städerska vid högre allmänna läroverket i Falun från och med höstterminen 1921 till och med den 18 juni 1940;

att hon slutat sin anställning till följd av en den 22 maj 1940 i arbetet ådragen skada, för vilken hon ej uppburit annan ersättning från riksförsäkringsanstalten än sjukpenning för tiden 19 juni—2 augusti 1940 med i ett för allt 90 kronor jämte ersättning för läkarvård m. m.;

att hon under 9 månader av året haft en daglig arbetstid av 4 timmar, varjämte hon dessutom i regel arbetat med skurning och rengöring i läroverket fyra veckor under ferierna;

att ersättningen för städningsarbetet utgått med 75 kronor för månad eller 675 kronor om året samt med 5 kronor, under senare åren 6 kronor för dag för nyssnämnda arbete under ferierna;

samt att hon enligt ett den 28 december 1941 utfärdat läkarintyg på grund av sjukdom är varaktigt oförmögen att med eget arbete bidra till sin försörjning.

Med anledning av en av Pettersson gjord ansökning om pension fann *statens pensionsanstalt* genom beslut den 14 november 1941 med hänsyn till bestämmelserna i 2 § kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst sig förhindrad tillerkänna henne pension, enär hon icke före uppnådda 60 levnadsår under en tid av sammanlagt minst 15 år innehaft sådan anställning i statens tjänst, som kunde anses hava utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Hos Kungl. Maj:t har Pettersson anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Skolöverstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Pettersson till belopp av lägst 360 kronor för år.

Statens pensionsanstalt har förklarat sig icke hava något att erinra mot att framställning gjordes till riksdagen om beredande av pension åt Pettersson. Då hennes av pensionsanstalten den 14 november 1941 prövade, till vederbörande rektorsämbete ställda ansökning om pension gjorts den 12 mars 1941, syntes pensionsanstalten — i betraktande av bestämmelserna i 8 § 1 mom. första stycket kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) — skäligt att

pensionen bestämdes att utgå från och med den 1 mars 1941. Beträffande pensionsbeloppet ville anstalten föreslå, att detsamma fastställdes till 360 kronor för år.

I likhet med myndigheterna tillstyrker jag, att pension utverkas åt Pettersson, varvid pensionsbeloppet skäligen torde kunna fastställas till 360 kronor för år. Pensionen synes mig på sätt statens pensionsanstalt förordad böra bestämmas att utgå från och med den 1 mars 1941. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid högre allmänna läroverket i Falun Hilda Pettersson må, räknat från och med den 1 mars 1941, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

11:o.

Förra överlärarna vid tekniska skolan i Stockholm Erik Gustaf Tägtström och Ernst Carl August Josef Roesler. Av handlingarna i ärendet inhämtas, beträffande *Tägtström*,

att han är född den 31 maj 1879 och således nära 63 år gammal;

att han tjänstgjort vid tekniska skolan i Stockholm såsom underlärare i aritmetik, algebra, geometri och matematik vid aftonskolan samt vid byggnads- och maskinyrnesskolorna läsåren 1907/1908—1923/1924;

att han från och med läsåret 1924/1925 intill utgången av läsåret 1940/1941 tjänstgjort såsom överlärare i nyssnämnda ämnen;

att han innevarande läsår fullgör undervisning med 3 veckotimmar vid den konstindustriella aftonskolan;

att Tägtström har att åberopa en anställningstid vid tekniska skolan av omkring 34 år, därav nära 17 år såsom överlärare;

att undervisningstiden för Tägtström läsåren 1907/1908—1940/1941 varierat mellan lägst 20 och högst 48 veckotimmar;

att Tägtströms inkomster såsom överlärare — förutom dyrtidstillägg enligt för statens befattningshavare vid oreglerade verk gällande grunder — uppgått läsåret 1937/1938 till 6,021 kronor, läsåren 1938/1939—1939/1940 till 6,573 kronor samt läsåret 1940/1941 till 4,413 kronor;

att han på grund av inom skolan från och med budgetåret 1939/40 beslutad successiv omorganisation fått sin undervisningstid inskränkt och därigenom gått förlustig viss löneinkomst, för vilken han genom beslut av Kungl. Maj:t i enlighet med av chefen för ecklesiastikdepartementet i proposition nr 158/1938 förordade grunder tillerkänts ersättning med högst 1,404 kronor för budgetåret 1940/41 och högst 1,850 kronor för innevarande budgetår, att bestridas till $\frac{3}{5}$ av staten och till $\frac{2}{5}$ av Stockholms stad;

samt att Kungl. Maj:t genom beslut den 3 oktober 1941 medgivit, att till Tägtström finge — intill dess frågan om beredande av pension åt honom blivit slutligt prövad — från och med den 1 juli 1941 från reservationsanslaget till extra utgifter (1941/42: VIII N 11) utbetalas ett understöd av tvåhundra kronor vid varje månads utgång, med skyldighet för Tägtström att, i den mån pension kunde bliva honom tillerkänd jämväl för tid, varunder han uppburit understödet, återbetala för samma tid uppburna medel;

    beträffande *Roesler*,

    att han är född den 27 september 1878 och således 63 år gammal;

    att han tjänstgjort vid oförmälda tekniska skola såsom underlärare i mekanik och maskinlära m. m. vid aftonskolan och maskinyrkesskolan från och med den 23 november 1907 intill utgången av läsåret 1913/1914;

    att han från och med läsåret 1914/1915 intill utgången av läsåret 1940/1941 tjänstgjort såsom överlärare såväl vid aftonskolan som vid maskinyrkesskolan;

    att han från och med höstterminen 1906 till och med höstterminen 1921 varit anställd såsom assistent vid tekniska högskolan;

    att Roesler, som under läsåren 1921/1922—1930/1931 varit avdelningsföreståndare för maskinyrkesskolan, har att åberopa ungefär lika lång anställningstid vid tekniska skolan som Tägtström, därav över 26 år såsom överlärare;

    att undervisningstiden vid sistnämnda skola för Roesler omfattat, läsåret 1907/1908 11 veckotimmar, de därpå följande fem läsåren 14 veckotimmar, läsåren 1913/1914—1920/1921 20 veckotimmar, läsåren 1921/1922—1939/1940 32 veckotimmar samt läsåret 1940/1941 19 veckotimmar;

    att Roeslers inkomster såsom överlärare under läsåren 1939/1940 och 1940/1941 uppgått till 5,010 respektive 3,003 kronor, vartill kommit dyrtidstillägg enligt för statens befattningshavare vid oreglerade verk gällande grunder;

    samt att Roesler efter enahanda grunder som Tägtström genom beslut av Kungl. Maj:t tillerkänts ersättning för löneinkomst, som han till följd av omorganisationen inom tekniska skolan gått förlustig, med högst 1,753 kronor för budgetåret 1940/41 och högst 2,693 kronor för innevarande budgetår.

Tekniska skolan i Stockholm, som från och med budgetåret 1939/40 varit föremål för en betydande, ännu ej avslutad omorganisation, är en huvudsakligen av staten och Stockholms stad bekostad undervisningsanstalt. Före omorganisationens påbörjande omfattade skolan enligt för densamma av Kungl. Maj:t fastställda stadgar teknisk afton- och söndagsskola, teknisk skola för kvinnliga lärjungar, högre konstindustriell skola, med underavdelning för bildande av lärare i teckning och välskrivning, byggnadsyrkesskola samt maskinyrkesskola.

Enligt beslut av 1938 års riksdag (prop. nr 158; statsutsk. utl. nr 152; riksd. skr. nr 314) utbrötos maskin- och byggnadsyrkesskolorna samt därmed sammanhängande undervisning från tekniska skolan och ombildades successivt till ett statligt tekniskt gymnasium, förenat med kommunala kurser.

Denna omorganisation avslutades med utgången av budgetåret 1940/41. Beträffande de återstående delarna av tekniska skolan har förslag till omorganisation avgivits av 1936 års yrkesskolsakkunniga (SOU 1938:8). I avvaktan på att denna omorganisation skall möjliggöras ha enligt beslut av 1941 års riksdag (statsverksprop., åttonde huvudtiteln, p. 184; statsutsk. utl. nr 8, p. 185; riksd. skr. nr 8, p. 183) vissa omläggningar i skolans organisation vidtagits. Sålunda har från och med höstterminen 1941 aftonskolan gjorts tillgänglig icke blott för manliga utan även för kvinnliga elever och undervisningen i vissa tekniska ämnen i densamma indragits ävensom tekniska skolan för kvinnliga lärjungar omändrats till en förberedande konstindustriell dagskola för både män och kvinnor, därvid undervisningen i vissa frivilliga ämnen (aritmetik, geometri m. fl.) indragits.

Styrelsen för tekniska skolan i Stockholm har i skrivelse den 7 januari 1941 hos Kungl. Maj:t hemställt, att — under förutsättning att Tägtström och Roesler genom omorganisationen vid skolan från och med den 1 juli 1941 miste sina inkomster därifrån — i stället för dem efter sagda dag tillkommande särskilda, av Kungl. Maj:t tillerkända ersättningar, som beräknades för Tägtström uppgå till 4,007 och för Roesler till 3,340 kronor, pension måtte utgå med motsvarande belopp.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande den 25 januari 1941 — under förutsättning att Tägtström och Roesler lämnade sina befattningar med utgången av läsåret 1940/41 — tillstyrkt, att genom framställning till riksdagen pension måtte utverkas till Tägtström och Roesler från och med den 1 juli 1941. Överstyrelsen har därvid, bland annat, anfört:

För egen del får överstyrelsen erinra om, att befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm visserligen icke äro berättigade att erhålla pension enligt lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907, men att riksdagen på grund av Kungl. Maj:ts framställningar i flera föregående fall, senast år 1938, medgivit pension åt lärare och andra befattningshavare vid nämnda läroanstalt, varvid pensionens belopp beräknats efter i huvudsak samma grunder som genom sagda lag äro fastställda med avseende å ordinarie innehavare av civil tjänst. Överstyrelsen anser sig därför kunna på goda skäl tillstyrka en likartad behandling av nu förevarande framställning. Vid beräkningen av pensionsunderlagens storlek har i de nu föreliggande fallen som beräkningsgrund tagits det pensionsunderlag, som Kungl. Maj:t den 8 april 1938 fastställde för överläraren Henrik Filip Langlet. Langlet hade åtnjutit en avlöning av tillhoppa 3,567 kronor per år jämte dyrtidstillägg efter för oregerade verk gällande grunder och tillerkändes en årlig pension av 2,196 kronor. Om Tägtströms och Roeslers pensionsunderlag beräknas utgå efter samma grunder, erhållas följande pensionsbelopp

	Årslön	Pension
Tägtström	3,893:—	2,397:—
Roesler	1,926:—	1,186:—

Till dessa beräknade pensionsbelopp böra enligt överstyrelsens uppfattning läggas ersättningar, som förväntas bliva Tägtström och Roesler tillerkända

från och med budgetåret 1941—1942 på grund av tidigare mistad tjänstgöring. För sin del ifrågasätter dock överstyrelsen, om icke dessa ersättningar vid inräkning i pensionsbeloppen böra minskas med förslagsvis 10 procent, då befattningshavarna icke erlagt pensionsavgifter. De slutliga pensionsbeloppen skulle då bli va:

för Tägtström ..... 2,397 + 1,412 — 141 = 3,668 kronor
 » Roesler ..... 1,186 + 2,056 — 206 = 3,036 » ,

vilket förstnämnda belopp dock lämpligen avrundas till 3,672 kronor för att bli va jämnt delbart med tolv.

Statskontoret, som i utlåtande den 7 februari 1941 ävenledes tillstyrkt. att åt Tägtström och Roesler måtte utverkas pension, har anfört:

Vad beträffar frågan om pensionens storlek får statskontoret för sin del föreslå, att vid bestämmandet härav till utgångspunkt tagas de årslöner, efter vilka de till Tägtström och Roesler utgående ersättningarna för minskade löneinkomster beräknats. Dessa årslöner, vilka äro angivna i det av 1936 års yrkesskolsakkunniga avgivna betänkandet (SOU 1938: 8; sid 272), utgöra för Tägtström 6,021 kronor och för Roesler 5,010 kronor. Å dessa belopp ha utgått dyrtidstillägg i enlighet med de grunder, som gälla för befattningshavare vid statens oreglerade verk. Efter omräkning av sagda belopp till nyreglerad avlöning erhållas belopp, som närmast motsvara lön i 22, respektive 19 löneklassen å G-ort i de före den 1 juli 1939 för civilförvaltningen gällande allmänna löneplanerna, till vilka de i civila tjänstepensionsreglementet fastställda pensionsunderlagen äro anknutna. Med utgångspunkt från motsvarande lön å A-ort — vilken för 22 löneklassen utgör 5,520 kronor och för 19 löneklassen 4,560 kronor — samt med beaktande av att såväl Tägtström som Roesler innehava en anställningstid av minst trettio år, skulle pensionen för dem kunna bestämmas till ($\frac{2}{3} \times 5\,520 = 3,680$; $3,680 - 10$ procent härav =) 3,312, respektive ($\frac{2}{3} \times 4,560 = 3,040$; $3,040 - 10$ procent härav =) 2,736 kronor, allt för år räknat.

Chefen för ecklesiastikdepartementet har i årets statsverksproposition (åttonde huvudtiteln, p. 194, sid. 397) i samband med förslag till anslag till bidrag till tekniska skolan framhållit, att för nästkommande budgetår icke borde utgå någon särskild ersättning för mistade löneinkomster till Tägtström och Roesler, enär departementschefen förutsatte, att de skulle efter särskild framställning komma att av riksdagen beviljas pension.

Med hänsyn till den långa tid, varunder såväl Tägtström som Roesler varit anställda vid tekniska skolan och då de på grund av sin ålder knappast i fortsättningen kunna beredas annan lärartjänst i statens eller Stockholms stads tjänst, anser jag skäligt, att de komma i åtnjutande av pension, vilken lämpligen torde böra utgå från och med den 1 juli 1942. Då frågan om ett generellt ordnande av pensioneringen av tekniska skolans personal ännu ej vunnit sin lösning, synes erforderligt, att — i likhet med vad som skett i fråga om vissa tidigare från skolan avgångna befattningshavare — framställning göres hos riksdagen om pension av statsmedel åt Tägtström och Roesler. Beträffande avvägningen av pensionerna anser jag av statskontoret föreslagna belopp skäliga.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra överlärarna vid tekniska skolan i Stockholm Erik Gustaf Tägtström och Ernst Carl August Josef Roesler må från och med den 1 juli 1942 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av respektive 3,312 kronor och 2,736 kronor.

12:o.

Kommissionslantmätaren Hampus Gustaf Kristoffer Hampusson Hult.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hult är född den 18 juli 1866 och således 75 år gammal;

att han genomgått Ultuna lantbruksinstitut och därefter i två år tjänstgjort hos statens lantbruksingenjör i Västerbottens och Norrbottens län;

att han år 1890 avlagt lantmäterixamen;

att han konstituerats till lantmateriauskultant den 8 april 1892, förordnats till extra avvitringslantmätare i Västerbottens län den 10 maj 1895, vilket förordnande årligen till och med år 1909 förnyats, samt utnämnts till kommissionslantmätare den 17 juni 1903;

att han under åren 1911 och 1912 tjänstgjort såsom assistent vid de av lantmäteristyrelsen anordnade s. k. kulturtekniska kurserna för lantmätare;

att han enligt lantmäteristyrelsens beslut den 29 mars 1921 ställts till länsstyrelsens i Stockholms län förfogande för erhållande av förordnanden till lantmäteriförrättningar;

att han efter 1910 års ingång ej utövat någon verksamhet såsom lantmätare;

att han konstituerats att vara justerare av mått och vikt första gången den 16 april 1894 i distrikt nr 49 (Västerbottens län) samt därefter från och med den 1 januari 1910 i distrikt nr 2 och 3 (Stockholms stad och län) och från och med den 1 januari 1930 i distrikt nr 21 och 23 (Malmöhus län), vilken sistnämnda befattning han efter förnyade förordnanden innehåft intill utgången av år 1941;

samt att Hults beräknade nettoinkomst såsom justerare under åren 1910—1940 uppgått till i medeltal omkring 11,900 kronor för år.

Jämlikt lantmäteriiinstruktionerna den 6 augusti 1864 (nr 66) och den 23 oktober 1908 (nr 127) skulle i varje län finnas anställda — förutom vissa befattningshavare med lön på stat — bland annat kommissionslantmätare, vilka efter förslag av lantmäteristyrelsen utnämndes av Kungl. Maj:t. Sistnämnda befattningshavare voro för sin utkomst huvudsakligen beroende av de uppdrag, de kunde erhålla, och för vilka de voro berättigade till ersättning enligt gällande lantmäteritaxa av de personer, som anlidade deras tjänstebitråde. Kommissionslantmätarnas pensionsförhållanden reglerades senast vid 1885 års riksdag. Med anledning av riksdagens beslut utfärdades genom Kungl. Maj:ts brev den 12 juni 1885 bestämmelser i sådant hänseende, vilka

huvudsakligen inneburo, att 48 pensioner finge å allmänna indragningsstaten uppföras till belopp av 1,600 kronor för varje, att av Kungl. Maj:t, i den mån nämnda antal pensionsrum därtill lämnade tillfälle, vid kommissionslantmätarens avgång från lantmäteristaten ävensom från anställning vid ekonomiska kartverket, därest sådan innehades, tilldelas kommissionslantmätare, som uppnått 65 levnadsår och tjänat minst 30 år samt under sammanräknade 25 år varit anställda vid generallantmäterikontoret eller vid ekonomiska kartverket eller såsom storskiftes- eller avvittringslantmätare, vice kommissionslantmätare eller kommissionslantmätare och av Kungl. Maj:t prövades hava under förenämnda 25 år varit verksamma såsom lantmäteritjänstemän. Kommissionslantmätare var emellertid icke skyldig att efter uppnådd pensionsrätt avgå från tjänsten, utan ägde att utöva lantmäteriverksamhet, så långt in i ålderdomen det honom lyste. Vid 1909 års riksdag (prop. nr 38) beslöts omorganisation av lantmäteristaten, vilken trädde i tillämpning den 1 januari 1910, varigenom bland annat genomfördes indelning av riket i lantmäteridistrikt och inrättande av avlönade distriktslantmätartjänster, vilka skulle avlösa de oavlönade kommissionslantmätarna. I samband därmed förklarade riksdagen, att förutvarande innehavarna av kommissionslantmätarbefattning, vilka icke erhöilo befordran till distriktslantmätartjänst, skulle vara bibehållna vid den rätt till pension, som tidigare tillkommit dem.

Huldt är på grund av sin anställning som justerare av mått och vikt ej berättigad till pension av statsmedel. Jag tillåter mig i detta hänseende hänvisa till vad bankoutskottet uttalat vid behandlingen vid 1929 års riksdag av frågan om pension åt justeraren av mått och vikt E. S. Tengelin (bankoutsk. utl. nr 24, p. 87), vilket uttalande icke föranledde någon erinran från riksdagens sida.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 17 juli 1931 dagtecknad skrift anhöll Huldt — under återopande av förenämnda Kungl. Maj:ts brev den 12 juni 1885 — om avsked med pension från kommissionslantmätartjänsten.

I ett den 13 oktober 1931 avgivet utlåtande över berörda ansökning yttrade *lantmäteristyrelsen*, bland annat, följande:

Vad beträffar frågan, huruvida billighetsskäl tala för att bevilja Huldt pension, tillåter sig lantmäteristyrelsen att såsom sin mening uttala, att dylikt skäl icke föreligger så länge Huldt fortfar att utöva verksamhet såsom justerare. Sedan hans justerarbefattning upphört och Huldt således — såvitt styrelsen har sig bekant — icke erhåller någon inkomst härrörande från verksamhet i statens tjänst, kommer förevarande fråga såtillvida i annat läge, att det då torde kunna ifrågasättas, huruvida icke billigheten fordrar, att Huldt på grund av sin långvariga tjänsteverksamhet såsom kommissionslantmätare tillerkännes en mindre pension.

För den händelse Kungl. Maj:t skulle pröva skäligt vidtaga åtgärd för att bereda Huldt pension, synes denna böra, i analogi med bestämmelserna i 7 § lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension, utgå med avkortat belopp i förhållande till den tid, Huldt ägnat åt lantmäteriverksamhet, och sålunda utgöra $\frac{18}{25}$ av till kommissionslantmätare utgående full pension, 1,600 kronor, eller 1,152 kronor för år.

På grund av vad sålunda anförts, finner sig lantmäteristyrelsen icke böra avstyrka, att Eders Kungl. Maj:t hos riksdagen utverkar pension till ovan angivna belopp åt Huldt, att utgå efter dennes avgång från sin justerarebefattning.

Statskontoret, som den 10 november 1931 avgav utlåtande i ärendet, anförde, bland annat, följande:

I likhet med lantmäteristyrelsen anser ämbetsverket Huldt hava uppfyllt förutsättningarna för erhållande av pension utom i avseende å villkoret att under 25 år hava varit verksam som lantmäteritjänsteman. Även om i sådant hänseende skulle kunna räknas honom till godo de två år (1911 och 1912), under vilka han uppehållit assistentbefattning vid de s. k. kulturtekniska kurserna för lantmätare, lär han dock hava utövat lantmätares verksamhet allenast under en sammanlagd tid av 20 år. Någon pension torde således icke kunna tilldelas honom enligt förenämnda bestämmelser; och någon anledning att långt före Huldts avgång från befattningen såsom justerare söka hos riksdagen utverka åt honom någon pension av statsmedel synes så mycket mindre föreligga, som vid bedömandet av pensionsfrågan avseende synes böra fästas icke blott vid sökandens tjänstgöring som lantmätare utan även vid hans verksamhet som justerare.

Sedan *Kungl. Maj:t* genom beslut den 27 november 1931 funnit den av Huldt gjorda ansökningen att komma i åtnjutande av pension vid avgång från kommissionslantmätartjänsten icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, återkallade Huldt i en till Kungl. Maj:t ställd skrift den 31 oktober 1932 sin ansökning, i vad den avsåge avsked från nämnda befattning; och kvarstår således Huldt ännu i denna befattning.

Hos Kungl. Maj:t har Huldt gjort framställning i syfte att komma i åtnjutande av pension vid avgången från justerarebefattningen den 31 december 1941.

Lantmäteristyrelsen har tillstyrkt utverkande åt Huldt av en årlig pension till belopp av 1,152 kronor för år, att utgå vid dennes avgång från sina befattningar såsom kommissionslantmätare och justerare. Styrelsen har därvid anført bland annat följande:

Vid bedömande av Huldts nu föreliggande ansökning om pension anser sig lantmäteristyrelsen ej kunna dela statskontorets i det tidigare ärendet uttalade uppfattning att avseende bör fästas jämväl vid Huldts verksamhet som justerare, då med dylik befattning ej följer rätt till pension, eller att Huldts tjänstgöring som assistent vid de s. k. kulturtekniska kurserna för lantmätare — vilken tjänstgöring för övrigt knappast kan uppskattas till sammanlagt mera än några månader — skulle kunna räknas honom tillgodo såsom lantmäteriverksamhet. Enligt tidigare tillämpning hava emellertid i åtskilliga fall icke pensionsberättigade lantmätare — efter att i likhet med Huldt hava fullgjort flerårig väl vitsordad tjänstgöring inom lantmäteriet — vid sin avgång av billighetsskäl blivit tillerkända pension.

Statskontoret har med hänsyn till vad i ärendet anförts rörande omfattningen av den av Huldt fullgjorda tjänstgöringen såsom kommissionslantmätare ansett det skäligt, att en årlig pension på grund av sagda tjänstgöring utverkades åt honom från den tidpunkt, då hans verksamhet som juste-

rare upphörde. Beträffande storleken av pensionsbeloppet har ämbetsverket — under hänvisning till förut omnämnda uttalande av bankoutsittet vid behandlingen vid 1929 års riksdag av frågan om pension åt justeraren av mått och vikt E. S. Tengelin — anfört, att ämbetsverket icke funnit sig böra göra invändning mot att pensionen i enlighet med det av lantbruksstyrelsen föreslagna beräkningssättet fastställdes till ($\frac{18}{25} \times 1,600 =$) 1,152 kronor för år.

I likhet med myndigheterna finner jag omständigheterna i ärendet böra föranleda till, att pension utverkas åt Huldt. Beträffande storleken av pensionen kan jag ansluta mig till lantmäteristyrelsens av statskontoret biträdda förslag om ett belopp av 1,152 kronor för år. Pensionen synes mig lämpligen böra utgå från och med månaden näst efter den, varunder Huldts förordnande såsom justerare av mått och vikt upphört, eller sålunda från och med den 1 januari 1942. Såsom villkor härför synes böra föreskrivas, att Huldt i vederbörlig ordning anhåller om avsked från befattningen såsom kommissionslantmätare. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kommissionslantmätaren Hampus Gustaf Kristoffer Hampusson Huldt må, räknat från och med den 1 januari 1942, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,152 kronor, dock under villkor att Huldt i vederbörlig ordning erhåller avsked från sin kommissionslantmätarbefattning.

13:o.

Förre kamreraren vid domänverkets industriförvaltning Johan Robert Helge Landberg. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Landberg är född den 22 november 1874 och således 67 år gammal;

att han under tiden 1 juli 1919—14 juni 1932 varit anställd såsom kamrerare vid statens järnvägars sågverk å Lövholmen invid Piteå;

att han, sedan Lövholmens sågverk övertagits av domänstyrelsen, under tiden 15 juni 1932—31 augusti 1941 innehaft enahanda anställning vid domänverkets industriförvaltning;

att han således kan åberopa en anställningstid i statens tjänst av något mer än 22 år;

samt att hans avlöningsförmåner, hyresersättning inberäknad, under de två senaste åren uppgått till i genomsnitt omkring 5,000 kronor för år.

I skrivelse den 4 november 1935 hemställde *domänstyrelsen*, att Kungl. Maj:t måtte i enlighet med av styrelsen föreslagna grunder reglera pensionsrätten för vissa befattningshavare, däribland Landberg, vilka voro anställda vid domänverkets industriförvaltning och saknade pensionsrätt. *Kungl. Maj:t*, som den 23 maj 1941 med stöd av samma års riksdags beslut meddelat vissa

föreskrifter angående omorganisation av domänverkets skogsindustriella rörelse, fann genom beslut den 30 i samma månad domänstyrelsens framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I särskild skrivelse den 18 januari 1939 har *domänstyrelsen* hemställt om utverkande av pension åt Landberg till belopp av 2,500 kronor för år, att utgå från och med den 1 januari 1940.

Statskontoret har i ett den 17 februari 1939 avgivet utlåtande erinrat, att ämbetsverket i utlåtande över nyssnämnda av domänstyrelsen den 4 november 1935 gjorda framställning hemställt, att denna icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, i avvaktan på resultatet av domänstyrelsen anbefalld utredning om sammanförande av domänverkets sågverk i Norrland till ett särskilt bolag. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat väntades berörda utredning vara slutförd inom den närmaste framtiden. Vid sådant förhållande och då ett beslut om Landbergs pension skulle kunna innebära ett föregripande av domänstyrelsens utredning och förslag i ämnet, ansåg statskontoret, att den föreliggande framställningen för det dåvarande icke borde föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I skrivelse den 18 december 1940 hemställde *domänstyrelsen*, att — därest Kungl. Maj:t ej för det dåvarande skulle vilja taga ställning till frågan om pension åt Landberg — denne likväl måtte tilldelas ett understöd för år 1941. Med hänsyn såväl därtill att han numera kunde räkna 21 tjänstår i statens tjänst som till rådande dyrtid syntes det styrelsen, att understödet borde bestämmas att utgå med 3,000 kronor för år i ett för allt.

Statskontoret, som den 25 februari 1941 avgav utlåtande över sistberörda framställning, anförde därvid följande:

I betraktande av att Kungl. Maj:t i proposition till 1941 års riksdag (nr 68) föreslagit, att domänverkets skogsindustriella rörelse vid årsskiftet 1941/42 överföres å ett för ändamålet bildat aktiebolag, förefaller det statskontoret lämpligt, att frågan om beviljande av pension åt Landberg anstår till sagda tidpunkt samt att Landberg tillsviðare beviljas ett tillfälligt understöd av statsmedel, att utgå under år 1941. Beträffande detta understöd finner statskontoret försiktigheten bjuda att ej bestämma detsamma till högre belopp än det, som av domänstyrelsen i skrivelse den 18 januari 1939 föreslagits som lämplig pension åt Landberg, eller 2,500 kronor.

Genom beslut den 9 maj 1941 fann *Kungl. Maj:t* gott tillerkänna Landberg för tiden från hans avgång från tjänsten till och med den 30 juni 1942 tillfälligt understöd, varå dyrtidstillägg icke finge utgå, med 2,500 kronor för år räknat, att utgå av de till driftkostnader för statens domäner anvisade medlen.

I ett den 13 februari 1942 avgivet förnyat utlåtande i det nu föreliggande pensionsärendet har *statskontoret* anført, att ämbetsverket beträffande frågan om storleken av pension åt Landberg icke funnit anledning att föreslå avvikelse från det belopp, som nu utginge till honom i form av tillfälligt un-

derstöd, i annan mån än att pensionen för vinnande av delbarhet med tolv torde böra fastställas till 2,508 kronor samt att det förefallit ämbetsverket skäligt, att viss ytterligare dyrtidskompensation bereddades honom, motsvarande det å statliga pensioner nu utgående kristillägget.

Sedan domänverkets skogsindustriella rörelse numera i enlighet med statsmakternas beslut från och med årsskiftet 1941/42 överförts till det för ändamålet bildade aktiebolaget statens skogsindustrier, synes lämpligt, att Landbergs pensionsfråga ordnas. Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna vill jag förorda, att förslag förelägges riksdagen om beredande av pension åt Landberg från och med den 1 juli 1942, att utgå av statens domäners fond. Pensionsbeloppet synes mig böra avvägas med utgångspunkt från, att såväl dyrtidstillägg som kristillägg skall utgå å pensionen. Såsom i förevarande fall skälig pension vill jag föreslå ett belopp av 2,016 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre kamreraren vid domänverkets industriförvaltning Johan Robert Helge Landberg må från och med den 1 juli 1942 under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 2,016 kronor, att utgå av statens domäners fond.

14:o.

Förre bokföraren vid domänverkets industriförvaltning Robert Enström, förre materialföreståndaren därstädes August Pettersson Franzén och förre sjuksköterskan därstädes Christina Charlotta Franzén, född Svensson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

beträffande *Enström*,

att han är född den 31 maj 1872 och således 69 år gammal;

att han under tiden 1 januari 1900—30 november 1937 varit anställd såsom bokförare vid Båtskärsnäs sågverk eller Karlsborgsverken i Nederkalix socken, Norrbottens län, vilka industrier övertagits av domänverket den 1 augusti 1933 respektive den 1 december 1937;

att han under tiden 1 december 1937—30 juni 1938 innehade enahanda anställning vid domänverkets industriförvaltning;

samt att hans avlöning under åren 1934—1937 utgått med i medeltal omkring 5,100 kronor för år;

beträffande *August Pettersson Franzén*,

att han är född den 18 december 1867 och således 74 år gammal;

att han åren 1900 och 1901, åren 1906—1913 under 11 månader om året, åren 1915—1919 samt åren 1920—1925 under 10 månader om året innehaft arbetaranställning vid Karlsborgsverken;

att han, som varit utan anställning under åren 1926 och 1927 på grund av driftnedläggelse vid Karlsborgsverken, under tiden 1 mars 1930—30 novem-

ber 1937 innehaft anställning såsom materialföreståndare vid Karlsborgsverken;

att han under tiden 1 december 1937—30 juni 1938 innehaft enahanda anställning vid domänverkets industriförvaltning;

samt att hans avlöning under åren 1934—1937 utgått med i medeltal omkring 2,600 kronor för år; och

beträffande *Christina Charlotta Franzén*,

att hon är född den 20 oktober 1871 och således 70 år gammal;

att hon under tiden 1 januari 1912—30 november 1937 varit anställd såsom sjuksköterska vid Karlsborgsverken;

att hon under tiden 1 december 1937—30 juni 1938 innehaft enahanda anställning vid domänverkets industriförvaltning;

att hon under sin anställning såsom sjuksköterska haft begränsad daglig tjänstgöring;

samt att hennes avlöning under åren 1934—1937 uppgått till 1,200 kronor för år.

I skrivelse den 5 februari 1938 har *domänstyrelsen* gjort framställning om utverkande av årliga pensioner åt ifrågavarande befattningshavare, att utgå från och med den 1 juli 1938, med 1,272 kronor åt Enström, 372 kronor åt August Franzén och 396 kronor åt Charlotta Franzén. Domänstyrelsen har därvid anfört bland annat, att styrelsen enligt köpekontrakt med Kalix träindustriaktiebolag i likvidation, vilket kontrakt godkänts av Kungl. Maj:t den 17 september 1937, åtagit sig att, för den händelse den av bolaget bedrivna rörelsen vid Karlsborg vid tiden för vederbörande tjänstemans inträdande i pensionsåldern ännu bedreves i domänverkets egen regi, beträffande sådana bolagets tjänstemän som vore födda före 1890, föreslå pension av statsmedel. Bland de tjänstemän, som av domänverket övertagits på dessa villkor, hade förenämnda tre befattningshavare uppnått en ålder av 65 år eller mera och borde därför pensioneras.

Statskontoret har den 7 mars 1938 avgivit utlåtande över framställningen och därvid anfört följande:

Statskontoret får i anledning av förevarande framställning erinra, att ämbetsverket i ett den 7 september 1936 avgivet utlåtande angående pensionsrätt för tjänstemän, anställda vid domänverkets industriförvaltning, framhållit, att domänstyrelsen torde komma att taga under förnyat allsidigt övervägande frågan om organisationen av den industriförvaltning, för vars personal pensionsrätt ifrågasattes. I avvaktan på denna utredning och därav föranlett förslag i ämnet ansåg statskontoret, att den då föreliggande framställningen om pensionsrätt åt vissa tjänstemän icke borde föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Utan att taga ståndpunkt till frågan om ordnandet av pensionering för i nyssnämnda ärende avsedd personal vill statskontoret i anledning av den nu föreliggande framställningen om pension åt vissa befattningshavare vid Karlsborgsverken uttala, att ämbetsverket med hänsyn till föreliggande omständigheter icke har något att erinra mot bifall till framställningen. Härför torde emellertid riksdagens medgivande vara erforderligt.

I skrivelse den 13 april 1938 hemställde därefter *domänstyrelsen*, som under hand erfarit, att proposition om pension åt ifrågavarande tre befattningshavare icke komme att avlåtas till 1938 års riksdag, att dessa befattningshavare — i avvaktan på pensionsfrågans avgörande — måtte tillerkännas tillfälliga årliga understöd, att utgå från och med den 1 juli 1938, till belopp av 1,536 kronor för Enström, 468 kronor för August Franzén och 492 kronor för Charlotta Franzén, vilka belopp motsvarade de i styrelsens skrivelse den 5 februari 1938 föreslagna pensionsbeloppen jämte dyrtidstillägg å dessa.

Genom beslut den 17 juni 1938 fann *Kungl. Maj:t* gott att för tiden 1 juli 1938—30 juni 1939 tillerkänna ifrågavarande tjänstemän understöd med de av domänstyrelsen föreslagna beloppen, att utgå av de till driftkostnader för statens domäner anvisade medel.

Sedermera hemställde *domänstyrelsen* i särskilda skrivelser den 13 maj och den 21 juni 1939 — sedan det framkommit, att såväl Enström som August Franzén kunde åberopa tidigare tjänstgöring vid av domänverket övertagna industrianläggningar, vartill hänsyn ej tagits vid beräkning av understödsbeloppen — att de Enström och August Franzén för tiden 1 juli 1938—30 juni 1939 beviljade understöden måtte få retroaktivt höjas samt att för tiden efter den 1 juli 1939 åt ifrågavarande tre befattningshavare måtte få utgå understöd med följande belopp för år i ett för allt, nämligen till Enström med 3,285 kronor, till August Franzén med 927 kronor och till Charlotta Franzén med 492 kronor. Understödet åt Enström motsvarade den pension jämte dyrtidstillägg, som skulle hava tillkommit honom, därest han varit underkastad civila tjänstepensionsreglementet och placerad såsom extra ordinarie tjänsteman i 17 lönegraden samt tillgodoräknats en tjänstetid av sammanlagt 25 år 10 månader 10 dagar. Understödet åt August Franzén motsvarade pension jämte dyrtidstillägg enligt pensionsgrupp 2 i tjänstepensionsreglementet för arbetare efter en tillgodoräknad tjänstetid av 13 år 5 månader. Vad slutligen angår understödet åt Charlotta Franzén motsvarade detta den pension jämte dyrtidstillägg, som skulle hava tillkommit henne, därest hon varit underkastad civila tjänstepensionsreglementet och placerad såsom extra ordinarie tjänsteman i 3 lönegraden samt, med hänsyn till att hon allenast haft begränsad daglig tjänstgöring, tillgodoräknats sammanlagt 8 år 11 månader 5 dagar. Beträffande samtliga tre befattningshavare hade vid beräkningen av tjänstetiden tillgodoförts dem allenast $\frac{2}{3}$ av tjänstgöringen före den 1 december 1937, för August Franzén i enlighet med inom domänverket tillämpad praxis dock endast i fråga om tjänstgöring från och med år 1915.

Den 28 juli 1939 meddelade *Kungl. Maj:t* beslut i enlighet med domänstyrelsens hemställan. Sedermera har *Kungl. Maj:t* genom särskilda beslut den 27 september 1940 och den 25 april 1941 beviljat ifrågavarande befattningshavare för vart och ett av budgetåren 1940/41 och 1941/42 tillfälliga understöd med enahanda belopp som enligt beslutet den 28 juli 1939.

Statskontoret, som den 13 februari 1942 avgivit förnyat utlåtande i det nu föreliggande pensionsärendet, har därvid anfört, bland annat, följande:

Beträffande frågan om storleken av de pensioner, som för framtiden böra tillkomma ifrågavarande tre befattningshavare, har statskontoret icke funnit anledning att föreslå avvikelser från de belopp, som nu utgå i form av tillfälliga understöd, i annan mån än att pensionerna för Enström och August Franzén för vinnande av delbarhet med tolv torde böra fastställas till respektive 3,288 och 936 kronor. Med hänsyn till det sätt, varpå dessa understöd beräknats, vill det förefalla statskontoret skäligt, att viss ytterligare dyrtidskompensation beredes förmånstagarna, motsvarande det å statliga pensioner nu utgående kristillägget.

Under hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anfört vill jag förorda, att förslag förelägges riksdagen om beredande av pension åt Enström, August Franzén och Charlotta Franzén från och med den 1 juli 1942, att utgå av statens domäners fond. Pensionsbeloppen synas mig böra avvägas med utgångspunkt från, att såväl dyrtidstillägg som kristillägg skall utgå å desamma. Såsom i förevarande fall skäliga pensioner vill jag föreslå följande belopp, nämligen 2,616, 696 respektive 360 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre bokföraren vid domänverkets industriförvaltning Robert Enström, förre materialföreståndaren därstädes August Pettersson Franzén och förra sjuksköterskan därstädes Christina Charlotta Franzén, född Svensson, må från och med den 1 juli 1942 under sin återstående livstid från statens domäners fond uppbära årliga pensioner, Enström med 2,616 kronor, August Pettersson Franzén med 696 kronor och Christina Charlotta Franzén med 360 kronor.

Vad föredraganden ovan under punkterna 1:o—14:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämna, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lennart Hammarskiöld.